

Sygn. akt I ACa 288/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 grudnia 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący :	SSA Ewa Tkocz
Sędziowie :	SA Ewa Jastrzębska SO del. Lucyna Morys-Magiera (spr.)
Protokolant :	Katarzyna Noras

po rozpoznaniu w dniu 11 grudnia 2018 r. w Katowicach

na rozprawie

sprawy z powództwa A. B. i M. B.

przeciwko (...) Bank Spółce Akcyjnej w W.

o ustalenie

na skutek apelacji powodów

od wyroku Sądu Okręgowego w Katowicach

z dnia 19 grudnia 2017 r., sygn. akt II C 201/17

1) oddala apelację;

2) zasądza solidarnie od powodów na rzecz pozwanej 8 100 (osiem tysięcy sto) złotych z tytułu kosztów postępowania apelacyjnego.

SSO del. Lucyna Morys-Magiera SSA Ewa Tkocz SSA Ewa Jastrzębska

Sygn. akt I A Ca 288/18

UZASADNIENIE

Powodowie M. B. i A. B. w pozwie przeciwko (...) Bank S.A. w W. o ustalenie domagali się stwierdzenia, że postanowienia umowy kredytu hipotecznego nr (...) odnoszące się do indeksacji kursem do CHF, zawartej dnia 28 stycznia 2008 r. pomiędzy (...) Bank S.A. w K. – (...) (obecnie: (...) Bank S.A. z siedzibą w W.), a powodami, dotyczące ustalenia kwoty kapitału do spłaty oraz ustalenia i rozliczenia spłat kredytu zaciągniętego w złotych, a spłacanego po kursie waluty indeksacyjnej, dowolnie przez bank ustalanej, stanowią niedozwolone klauzule umowne zgodnie z

treścią art. 385⁽¹⁾ § 1 k.c., a to w szczególności opisane w § 1 ust. 1, ust. 3, ust. 7, ust. 8, § 6 ust. 1, § 9 ust. 2, § 10 ust. 3, § 15 ust. 5 oraz § 10 pkt 3, 4 b i 7 aneksu nr (...) z dnia 21 marca 2013 r. do wymienionej powyżej umowy, ewentualnie uznania nieważności umowy łączącej strony kredytu hipotecznego nr (...) odnoszące się do indeksacji kursem do CHF, z 28 stycznia 2008r. Wnosili także o zasądzenie kosztów postępowania oraz zabezpieczenie powództwa przez ustalenie miesięcznej raty spłaty kredytu wraz z odsetkami i prowizją banku na kwotę 100 CHF.

W uzasadnieniu pozwu podali, że są konsumentami w rozumieniu art. 22 kc oraz, że zawarli 28 stycznia 2008r. umowę kredytu hipotecznego nr (...) indeksowanego do CHF z poprzednikiem prawnym powoda (...) Bank S.A. w K. – (...), który udzielany był w walucie polskiej i na dzień uruchomienia kredytu kwota kapitału kredytu przeliczona została na walutę obcą wedle kursu kupna przez bank. Aktualnie natomiast spłata następuje w walucie polskiej po przeliczeniu CHF na złote, tym razem po kursie sprzedaży, ustalonym przez bank na dzień spłaty, który jest niższy od kursu sprzedaży tych walut. Zdaniem powodów podwójna operacja przeliczania wysokości kwot do spłaty kredytu przy stosowaniu dowolnych różnic kursowych powoduje, że wysokość świadczenia konsumenta nienależnie wzrasta, nadto w ich ocenie skutkiem indeksacji waluty kredytu na walutę indeksacyjną CHF oraz w następstwie spłaty ustalonego przez bank kapitału w postaci rat kapitałowo-odsetkowych, następuje rażąco wzrost kwoty kapitału do spłaty w złotych. Powodowie podali, że aneksem nr (...) z dnia 21 marca 2013 r. strony uzgodniły zmianę sposobu spłaty kredytu w ten sposób, że będzie on mógł być spłacany także w walucie CHF. Zdaniem powodów ponadto z treści § 6 ust. 1 wynika, że nieprecyzyjne ustalono zasady sporządzania tabeli kursów oraz pozostawiono pożyczkobiorcę bez wpływu na ustaloną należność do spłaty. Zapis § 10 umowy też uznali za nieprecyzyjny, bowiem skutkuje on koniecznością spłacenia większej ilości złotych za tą samą ilość franków „kupionych” przez bank, tym samym kapitał kredytu wyrażony w PLN a nie CHF i raty kapitałowo-odsetkowe dowolnie rosną, co uprzywilejowuje bank i jest sprzeczne z dobrymi obyczajami, narusza rażąco interesy powodów. Powodowie wskazywali, iż § 15 ust. 5 umowy pozwala bankowi na dowolną zmianę prowizji opłat bez ograniczenia wielkości zmian oraz wpływu podanych przyczyn uzasadniających zmiany na wielkości pozycji. Podkreślali, iż zmiana zapisu § 10 umowy aneksem nr (...) z dnia 21 marca 2013r. przesądza o braku rzetelności obiektywizmu, poprzez arbitralne określenie zasad ustalania wysokości kursu i sprzedaży waluty kredytu przez bank bez żadnych ograniczeń. W ocenie powodów ryzyko zmienności walut obcych różni się od dowolnego ustalania i stosowania kursów przez pozwaną. Wymienione w pozwie postanowienia według powodów mają charakter klauzul niedozwolonych opisanych w art. 385⁽¹⁾ kc, nie były nadto uzgodnione z konsumentem, a zatem nie wiążą go.

Pozwana (...) Bank S.A. w W. w odpowiedzi wniosła o oddalenie powództwa głównego i ewentualnego w całości oraz zwrot kosztów procesu. Zarzuciła, że powodowie nie wykazali, aby posiadali interes prawny w wytoczeniu powództwa, nie wykazali również by ich interesy zostały rażąco naruszone przez sposób, w jaki pozwana kształtował kurs kupna i sprzedaży waluty frank szwajcarski w Bankowej Tabeli kursów (...) Bank S.A. Podniosła, że powodowie mieli możliwość zapoznania się z treścią umowy kredytowej przed jej podpisaniem, nadto po podpisaniu po ponownym przeanalizowaniu postanowień umowy kredytu – mogli nie składać wniosku o wypłatę kredytu, którego złożenie i podpisanie należało do warunków uruchomienia kredytu, nadto mogli odstąpić od umowy o czym zostali pouczeni (§ 5), tymczasem powodowie złożyli dnia 29 stycznia 2008r. dyspozycję uruchomienia pierwszej transzy kredytu, nadto spełnili pozostałe wymogi opisane w § 5 umowy, co za tym idzie w ocenie pozwanej nie mieli żadnych zastrzeżeń co do przyjętych w niej i opisanych mechanizmów, które ocenili jako zgodne z dobrymi obyczajami i nienaruszające ich interesów, zwłaszcza w stopniu rażąco. Pozwana zarzuciła, że nikt nie był w stanie przewidzieć zachowań i zjawisk rynkowych w 15-letniej perspektywie czasowej. Zdaniem pozwanej powodowie podjęli ryzyko kursowe i ryzyko stopy procentowej, przy czym podniósł, że spadek stopy procentowej LIBOR 3 M spowodował, że raty kapitałowo-odsetkowe, które płać powodowie są niższe w stosunku do tych, które zostały ustalone przy podpisywaniu umowy. Pozwana wyjaśniła, że wiedzą powszechną jest że z istoty kursu waluty wynika, że kurs kupna, po którym kredyt jest wypłacany jest kursem niższym, a kurs sprzedaży, po którym raty są spłacane jest kursem wyższym, zatem zdaniem pozwanej jego działania nie można traktować jako działania na niekorzyść powodów. Wskazała, że prawomocny wyrok w sprawie o ustalenie, nie tylko nie zakończy sporu i nie zapobiegnie powstaniu sporu w przyszłości, ale wręcz stanie się podstawą dalszych roszczeń np. o zapłatę. Dalej motywowała, że postanowienia aneksu nr (...) w całości wypełniały przepisy ustawy nowelizującej Prawo bankowe z dnia 29 lipca 2011 r. (tzw. ustawy antyspreadowej), co wyłącza możliwość niedozwolonego charakteru tych postanowień. Powyższa regulacja dała powodom możliwość dokonywania

spląty kredytu bezpośrednio w walucie indeksacyjnej frank szwajcarski, natomiast w przypadku gdyby powodowie chcieli spłacać raty kredytu w PLN, ustalenie raty następowałoby według kursu sprzedaży walut ustalonego przez Narodowy Bank Polski. Podkreśliła pozwana, że skoro wolą stron było zawarcie umowy kredytu indeksowanego do waluty obcej frank szwajcarski – co nie było i nie jest przez powodów kwestionowane – a waloryzacja jest prawnie dopuszczalna i strony zawarły umowę z taką klauzulą, to niewątpliwie udzielony powodom kredyt winien być rozliczany w oparciu o kurs waluty przyjętej za walutę indeksacyjną. Zarzuciła, że nikt powodom nie gwarantował, że kurs nie wzrośnie do określonego poziomu. Pozwana wskazała, że składanie wniosków o wypłatę transz potwierdza, że powodowie świadomie akceptowali kursy kupna, po których nastąpiło przeliczenie kwoty kredytu na franki szwajcarskie. Wskazywała, że brak jest dowodów na to, że zastosowanie konkretnych Tabel kursów walut dla kredytów dewizowych oraz indeksowanych kursem walut rażąco naruszyło interesy powodów. Nadto zarzuciła, że powodowie mogli na bieżąco posiłkować informacją jaki kurs zastosowano oraz porównać go z kursami rynkowymi lub kursami NBP. Podkreślała, że kurs waluty z Bankowej Tabeli kursów nie był ustalany przez pozwaną dowolnie czy nieprecyzyjnie, a nadto powodowie nie wykazali, że Tabela Kursów (...) S.A. kształtowała kurs wymiany waluty frank szwajcarski w sposób oderwany od kursów rynkowych i kursów średnich NBP. Zdaniem pozwanej brak jest podstaw do stwierdzenia zarówno abuzywności określonych postanowień, jak i nieważności całej umowy, bowiem dopuszczalne są kredyty indeksowane (waloryzowane) do waluty obcej, przy zastosowaniu dwóch kursów tj. kursu kupna do przeliczenia kwoty kredytu i kursu sprzedaży do przeliczenia rat kredytu, co wynika z istoty kursu waluty i ma swoje ekonomiczne uzasadnienie, a podpisana przez strony umowa kredytu spełnia wszystkie ustawowe wymogi wynikające z treści art. 69 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. w brzmieniu obowiązującym w dacie podpisania umowy, w szczególności spełnia wymogi z art. 69 ust. 2 pkt 2 i 4 Prawa bankowego. Postanowienia dotyczące przeliczania kwoty kredytu i rat odsetkowych po kursie waluty CHF z Bankowej Tabeli Kursów nie są wyłączone z punktu widzenia treści przepisów prawa bankowego. Pozwana zwróciła również uwagę na wzajemność świadczeń ze stosunku umowy kredytu, istnienie zasady niepewności co do wielkości ostatecznych kosztów udzielonego kredytu, brak ekwiwalentności świadczeń pomiędzy kwotą faktycznie udzielonego kredytu i wypłacanego kredytu a ostateczną wartością zwracanego przez kredytobiorcę świadczenia. Co więcej, pozwana wskazała, że postanowienie umowne jeśli jest niedozwolone nie może prowadzić do sankcji nieważności całej umowy oraz przedstawił skutki ewentualnej abuzywności postanowień umownych w oparciu o art. 385⁽¹⁾ § 1 i art. 385⁽²⁾ kc. Zdaniem pozwanej kwestionowane przez powodów klauzule nie są sprzeczne z dobrymi obyczajami, zaś sposób wykonywania umowy kredytu przez pozwaną nie naruszał interesów konsumenta.

Zaskarżonym wyrokiem z 19 grudnia 2017r. Sąd Okręgowy w Katowicach orzekł, iż :

1. oddala powództwo w zakresie żądania głównego i ewentualnego;
2. zasądza solidarnie od powodów na rzecz pozwanej kwotę 10.817 zł (dziesięć tysięcy osiemset siedemnaście złotych) tytułem kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd pierwszej instancji ustalił, iż powodowie A. B. i M. B. 28 stycznia 2008r. zawarli z (...) Bank S.A. w K. – (...) Oddziałem w Ł. umowę kredytu hipotecznego nr (...), na podstawie której bank udzielił im jako kredytobiorcom kredytu w kwocie 611.267,13 zł indeksowanego kursem CHF, przy założeniu, że uruchomiono całość kredytu w dacie sporządzenia umowy równowartość kredytu wynosiłaby 277.092,99 CHF, rzeczywista równowartość zostanie określona po wypłacie ostatniej transzy kredytu. Kredytobiorcy oświadczyli, że są świadomi ryzyka kursowego, związanego ze zmianą kursu waluty indeksacyjnej w stosunku do złotego, w całym okresie kredytowania i akceptują to ryzyko. Kredyt został zawarty na okres 180 miesięcy.

Warunki umowy kredytowej negocjowała w przeważającej mierze powódka M. B.. Przed zawarciem umowy powodowie złożyli oświadczenie o wyborze waluty obcej. Zgodnie z § 1 ust. 3 umowy oprocentowanie kredytu jest zmienne i na dzień sporządzenia umowy wynosi 4,44 % w skali roku, na które składa się suma obowiązującej stawki (...) i stałej marży Banku, która wynosi 1,60 % Kredytobiorcy oświadczyli, iż są świadomi ryzyka wynikającego ze zmiennego oprocentowania, w całym okresie kredytowania i akceptują to ryzyko.

W § 1 ust. 7 i 8 umowy wskazano, że całkowity koszt kredytu na dzień sporządzenia umowy kredytu wynosi 231.239,51 złotych polskich (podana kwota nie uwzględnia ryzyka kursowego). Ostateczna wysokość całkowitego kosztu kredytu uzależniona jest od zmian poziomu oprocentowania kredytu w całym okresie kredytowania, Rzeczywista roczna stopa oprocentowania wynosi 4,59 %. Ostateczna wysokość rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania uzależniona jest od zmian poziomu oprocentowania kredytu w całym okresie kredytowania.

Z § 6 ust. 1 umowy wynika, że „bankowa tabela kursów walut dla kredytów dewizowych oraz indeksowanych kursem walut, zwana Tabelą Kursów – sporządzana przez merytoryczną komórkę banku na podstawie kursów obowiązujących na rynku międzybankowym w chwili sporządzania tabeli i po ogłoszeniu kursów średnich przez NBP, tabela sporządzona jest o godz. 16:00 każdego dnia roboczego i obowiązuje przez cały następnny dzień roboczy”.

Zgodnie z § 9 ust. 2 umowy „W dniu wypłaty kredytu lub każdej transzy kredytu kwota wypłaconych środków będzie przeliczana do CHF według kursu kupna określonego w Tabeli Kursów – obowiązującego w dniu uruchomienia środków”.

Sąd Okręgowy stwierdził, iż w § 10 ust. 3 umowy określono, że „wysokość zobowiązania będzie ustalona jako równowartość wymaganej spłaty wyrażonej w CHF – po jej przeliczeniu wg kursu sprzedaży walut określonego w „bankowej tabeli kursów walut dla kredytów dewizowych oraz indeksowanych kursem walut obcych do CHF obowiązującego w dniu spłaty”. W § 15 ust. 5 umowy strony ustaliły, że „bank zastrzega sobie prawo do zmiany Tabeli Prowizji i Opłat w okresie obowiązywania umowy kredytu, jeżeli wystąpi przynajmniej jedna z poniższych przyczyn:

- zmiana parametrów rynkowych, środowiska konkurencji, przepisów prawa, w szczególności przepisów podatkowych i rachunkowych, stosowanych w sektorze bankowym; - zmiana poziomu inflacji, bądź innych warunków makroekonomicznych;

- zmiana zakresu i/lub formy realizacji określonych czynności i usług; - zmiana wysokości kosztów operacji i usług ponoszonych przez Bank oraz zmiany organizacyjne i technologiczne Banku; - dostosowywanie się do najlepszych krajowych i międzynarodowych praktyk bankowych. O zmianie Tabeli Prowizji i Opłat Bank powiadamia listem poleconym doręczając zmienioną Tabelę”.

Ustalono, że powodowie zostali pouczeni o prawie odstąpienia od umowy, jednak 29 stycznia 2008r. złożyli wniosek o wypłatę pierwszej transzy kredytu, której wypłata nastąpiła 5 lutego 2008r. 27 maja 2008 r. powodowie złożyli wniosek o wypłatę drugiej transzy kredytu, której wypłata nastąpiła 29 maja 2008r

25 lutego 2011r. stron podpisały aneks nr (...) do umowy, w którym ustalono w szczególności, że bank wyraża zgodę na odroczenie płatności części rat kredytu. 23 marca 2011r. powodowie podpisali oświadczenie o ponoszeniu ryzyka walutowego i zmiennej stopy oprocentowania.

21 marca 2013r. strony podpisały aneks nr (...) do umowy kredytu hipotecznego nr (...), którym zmieniono treść jej § 10. Wysokość zobowiązania miała być teraz ustalona jako równowartość wymaganej raty kredytu z aktualnego harmonogramu spłat wyrażonej w CHF – po jej przeliczeniu na PLN – według kursu sprzedaży walut ustalonego przez NBP. W § 10 ust. 4 określono, że kredytobiorca ma możliwość dokonania spłaty kredytu bezpośrednio w walucie CH, natomiast w § 10 ust. 7 ustalono, że Bank określa wysokość kursu kupna i sprzedaży waluty kredytu, który ma zastosowanie do przeliczenia kwoty uruchamianego kredytu i obliczania należności z tytułu rat kredytu i odsetek w określony w aneksie sposób.

Pozwana dokonując ustalenia wysokości kursów kupna i sprzedaży CHF, działał w oparciu o uchwałę nr 51/2002 Zarządu Narodowego Banku Polskiego z 23 września 2002 r. w sprawie sposobu wyliczenia i ogłaszania bieżących kursów walut obcych.

Sąd pierwszej instancji ustalił, iż Tabela kursów walut jest sporządzana codziennie około godziny 16.00 i obowiązuje przez cały kolejny dzień, zgodnie z zapisami umów, a NBP odczytuje kursy rynkowe w celu kalkulacji kursu

średniego. Tabela pozwanej jest sporządzana zawsze po sporządzeniu przez NBP tabeli kursów średnich. Pracownik Departamentu Skarbu odczytuje bieżące kursy rynkowe, czyli kurs kupna i sprzedaży. Dzieje się to w arkuszach Exell, gdzie takie kursy są na bieżąco prezentowane. Następnie w tym arkuszu Exell następuje uśrednienie kursów kupna i sprzedaży, aby otrzymać jeden kurs. Od tak policzonego kursu referencyjnego rynkowego jest sporządzana tabela poprzez korektę o procentową marżę po stronie kupna i po stronie sprzedaży. Marże ustala zarząd banku i nie ma to powiązania z marżą w kredycie, która jest ustalana jako wartość procentowa. Proces sporządzania tabel jest dwuosobowy - jedna osoba sporządza, wgrywa do systemów bankowych, a druga akceptuje, czy wszystko jest zgodne z procedurami banku i nie wydarzyło się jakieś ryzyko operacyjne. Taka tabela jest też następnie wgrywana na stronę internetową banku, a tam działa mechanizm informatyczny, który ją upublicznia następnego dnia kalendarzowego. Proces ten też jest dwuosobowy. Do systemu R. instytucje finansowane z całego świata przekazują swoje oferty kupna i sprzedaży walut. Dlatego właśnie jest tam prezentowany bieżący kurs rynkowy. NBP w swoich tabelach kursu średniego też odnosi się do tego systemu. Zanim bank rozpoczął akcję kredytową w zakresie kredytu indeksowanego do franka szwajcarskiego, bank fizycznie musiał pozyskać takie franki szwajcarskie. W początkowym okresie, czyli w latach 2004-2006 działo się to poprzez pożyczanie franków szwajcarskich przez pożyczki i kredyty od instytucji finansowych, a w późniejszym okresie - także w 2007 roku - przez transakcję pochodne tzw. transakcje (...). Bank pożyczał franki szwajcarskie, od których płacił oprocentowanie, a następnie udzielał kredytów indeksowanych do franka szwajcarskiego. Kredyt indeksowany do franków szwajcarskich to kredyt który wypłaca się w złotych polskich, ale jako równowartość do franków szwajcarskich. Bank księgował wobec klienta należność we frankach szwajcarskich, a klient otrzymywał harmonogram spłaty takiego kredytu również gdzie raty były wyrażone we frankach szwajcarskich. Tym samym bank czerpał zysk z różnicy oprocentowania między udzielonym kredytem, a pozyskanym finansowaniem. Zastosowanie mechanizmu indeksacji w kredycie pozwalało oprocentować ten kredyt według stawki właściwej dla franka szwajcarskiego, czyli stawki LIBOR, a nie stawki właściwej dla złotych polskich, czyli waluty wypłaty kredytu - WIBOR. Klient korzystał właśnie z tego, że historycznie i nadal obecnie oprocentowanie kredytu jest niższe niż kredytu złotowego. W związku z tym, że kredyt wypłacany był w złotych polskich, a należności wobec klienta była księgowana we frankach szwajcarskich, to bank przeliczał właśnie kwoty wypłaty po kursie kupna z bankowej tabeli dlatego, że ekonomicznie jest to skup waluty od klienta. Jednocześnie w celu zabezpieczenia ryzyka walutowego banku, nasz departament, po powzięciu informacji o saldzie uruchomień spłat z dnia poprzedniego, sprzedawał na rynku walutowym franki szwajcarskie za złote polskie. Źródłem tego były franki wcześniej pozyskane z rynku dla sfinansowania tego. Złotówki otrzymane za sprzedanie tego, pokrywały wypływ środków z tytułu uruchomienia kredytów do klientów. Przy spłacie kredytu bank zaliczał otrzymane złote polskie przeliczone po kursie sprzedaży, na spłatę raty kredytu. Stosowanie kursu sprzedaży było związane z faktem, że ekonomicznie miał miejsce zakup walut, a ponadto bank znowu na podstawie informacji z departamentu rachunkowości o zmianie sald franków szwajcarskich w dniu poprzednim, fizycznie kupował franki szwajcarskie na rynku walutowym, ale kupując je korzystał z rynkowego kursu sprzedaży. Zgromadzone franki służą bankowi na spłatę zaciągniętych zobowiązań. Wynagrodzeniem banku jest różnica oprocentowania pomiędzy udzielonym kredytem, a pozyskanym finansowaniem.

Poza sporem było, iż powodowie regularnie dokonują bieżących spłat rat kredytu. Posiadają wyższe wykształcenie – są architektami. Powódka dokonuje samodzielnie wymiany waluty oraz wpłaca na rzecz pozwanej Banku środki pieniężne w walucie franka szwajcarskiego, na poczet umowy kredytu.

Sąd Okręgowy ustalił stan faktyczny na podstawie dokumentów, przedłożonych przez obie strony procesu, których wiarygodność i miarodajność dla poczynienia ustaleń nie były kwestionowane przez żadną ze stron w toku postępowania i nie budziły wątpliwości Sądu. Poczyniono nadto ustalenia w zakresie stanu faktycznego w oparciu o przesłuchanie powodów oraz zeznania świadka P. S. – pracownika pozwanej, w zakresie dotyczącym sposobu następowania procesu obsługi kredytowej w pozwanej banku w zakresie kredytów walutowych CHF.

W tym stanie rzeczy uznał Sąd pierwszej instancji, iż powództwo w zakresie żądania głównego, jak i ewentualnego, nie zasługiwało na uwzględnienie.

Odnosząc się do żądania zasadniczego powodów, czyli ustalenia abuzywności postanowień umownych § 1 ust. 1, 3, 7 i 8, a także § 6 pkt 1, § 9 ust. 2, § 10 ust. 3 i § 15 ust. 5 umowy kredytu, a także postanowienia aneksu

nr (...) - § 10 ust. 3,4,7 w oparciu o art. 189 kpc w zw. z art. 385¹ kc Sąd Okręgowy poddał badaniu, czy powodowie posiadają interes prawny w rozumieniu 189 kpc, rozumiany jako obiektywna, czyli wywołana rzeczywistą koniecznością ochrony określonej sfery prawnej, potrzeba uzyskania przez stronę powodową odpowiedniej treści wyroku. Interes prawny istnieje wówczas, gdy istnieje niepewność stosunku prawnego lub prawa, wynikająca z obecnego lub przewidywanego ich kwestionowania lub naruszenia, zatem gdy zachodzi swoista potrzeba ich potwierdzenia, wynikająca z sytuacji prawnej, w jakiej znajdują się powodowie. Podkreślał, że interes prawny nie występuje wówczas, gdy uzasadnione jest posłużenie się dalej idącym (intensywniejszym) środkiem ochrony prawnej oraz, gdy cel taki wytoczonym powództwem nie zostanie osiągnięty, czyli gdy sfera prawna powoda nawet przy uwzględnieniu powództwa pozostałaby dalej zagrożoną, zagmatwaną lub niejasną, gdy zachodzi stan niepewności co do istnienia stosunku prawnego lub prawa, a wynik postępowania doprowadzi do usunięcia niejasności i wątpliwości w tym zakresie i zapewni powodom ochronę prawnie chronionych interesów, czyli definitywnie zakończy spór istniejący lub prewencyjnie zapobiegnie powstaniu takiego sporu w przyszłości.

Sąd pierwszej instancji zważył, iż ustawą z dnia 29 lipca 2011 r. przeprowadzono nowelizację prawa bankowego, której celem było utrzymanie funkcjonujących na rynku kredytów denominowanych według nowych zasad w postaci art. 69 ust. 2 pkt 4a, zgodnie z którym umowa kredytu powinna określać w przypadku umowy o kredyt denominowany lub indeksowany do waluty innej niż waluta polska, szczegółowe zasady określania sposobów i terminów ustalania kursu wymiany walut, na podstawie którego w szczególności wyliczana jest kwota kredytu, jego transz i rat kapitałowo-odsetkowych oraz zasad przeliczania na walutę wypłaty albo spłaty kredytu. Wskazał Sąd, że celem nowelizacji było umożliwienie kredytobiorcom uniknięcia ponoszenia kosztów tzw. spreadu walutowego i zniwelowanie negatywnego wpływu wahań kursu walutowego na wysokość zobowiązania kredytobiorców. Uznał, że ustawodawca wprowadził narzędzie prawne pozwalające wyeliminować z obrotu postanowienia umowne zawierające niejasne reguły przeliczania należności kredytowych, zarówno na przyszłość, jak i w odniesieniu do wcześniej zawartych umów w części, która pozostała do spłacenia. Zatem abuzywność tych postanowień wskazanych przez powodów została w powyższym zakresie usunięta aneksem nr (...).

Zaznaczył nadto, że powodowie skorzystali z możliwości, jaką dawał wprowadzony powyższą ustawą art. 69 ust. 3 Prawa bankowego, zgodnie z którym kredytobiorcy mogli dokonywać spłaty rat kapitałowo-odsetkowych oraz przedterminowej spłaty pełnej lub częściowej kwoty kredytu, bezpośrednio w walucie, nie musząc korzystać z kursów walut banku, w którym wzięli kredyt, a spłaty kredytu mogli dokonywać bezpośrednio w tej walucie pozyskanej od podmiotu trzeciego.

W zakresie dotyczącym części kredytu, który został spłacony przez powodów przed wprowadzeniem nowelizacji prawa bankowego z 2011r., Sąd pierwszej instancji uznał, że skoro częściowa spłata kredytu odbyła się według konkretnych zasad i przy zastosowaniu określonego sposobu przeliczeń. Z chwilą dokonania spłaty został więc ten sposób skonkretyzowany, a ewentualny abuzywny charakter tych postanowień został wyeliminowany. Skoro został usunięty stan niepewności, który mógłby usprawiedliwiać interes prawny powodów, brak było podstaw do uwzględnienia powództwa w tej części z uwagi na brak interesu prawnego po stronie powodów.

Wobec braku interesu prawnego w wytoczeniu powództwa co do żądania głównego, Sąd Okręgowy nie czynił dalszych rozważań w kwestii oceny abuzywności postanowień umowy kredytowej, uznając, że interes strony powołującej się na brak związania niedozwolonym postanowieniem umownym może być niewątpliwie realizowany w sposób definitywny w sprawie o świadczenie. W ramach tego postępowania możliwa byłaby kontrola legalności zastosowanych postanowień umownych, z powołaniem się na art. 385¹ k.c. i art. 385² kc oraz kontrola legalności zastosowania wzorca umownego przy uwzględnieniu treści art. 65 kc.

Sąd pierwszej instancji dostrzegł natomiast istnienie interesu prawnego na gruncie 189 kpc w zakresie dotyczącym roszczenia ewentualnego powodów. Jak zaznaczył bowiem, uznanie nieważności umowy kredytu z 28 stycznia 2008r. spowodowałby, że strony obowiązane byłyby zwrócić sobie wszystko, co otrzymały od siebie na mocy umowy kredytu.

Oceniał, że norma art. 69 ust. 1 oraz ust. 2 pkt 2 ustawy Prawo Bankowe (Dz. U. z 2002 r. Nr 72, poz. 665) nie stanowiła przeszkody dla zawarcia między stronami umowy kredytu z 20 czerwca 2008r., bowiem nie ogranicza stron w ułożeniu stosunku umownego wedle swego wyboru, o ile zostanie wskazana kwota kredytu, waluta, okres kredytowania, cel, odsetki. Nie byłoby możliwe udzielenie kredytu z pominięciem w ogóle określenia waluty lub oprocentowania, lecz wykorzystanie mechanizmu indeksacji co do zasady nie narusza natury kredytu, przepisów Prawa Bankowego, ani żadnych innych powszechnie obowiązujących przepisów prawa krajowego/międzynarodowego, a kredyty indeksowane/denominowane funkcjonowały i funkcjonują powszechnie w obrocie. Wskazał, że z art. 69 ust. 2 pkt 2 i 4 ustawy Prawo Bankowe wynika, że określona w umowie kredytu bankowego waluta kredytu oraz określona w tej umowie waluta spłaty kredytu nawet nie muszą być tożsame, w przedmiocie kredytu powodów była kwota pieniężna wyrażona w złotych polskich, dopuszczalne było posługiwanie się walutą obcą (CHF), jako miernikiem wartości.

Zdaniem Sądu Okręgowego powodowie poprzez wykazywanie abuzywności postanowień umowy np. regulujących kwestie wyboru kursu właściwego do przeliczeń, pozwalających bankowi osiągać korzyść z uwagi na spread walutowy lub nadających uprawnienie do zmiany Regulaminów i tabel banku, nie mogą osiągnąć celu powództwa, jakim jest stwierdzenie nieważności umowy. Zaznaczył, że z dniem 26 sierpnia 2011r., tj. dniem wejścia w życie ustawy z dnia 29 lipca 2011 r. o zmianie ustawy - Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 165, poz. 984.), kredytobiorcy zyskali możliwość uniezależnienia się od wewnętrznej tabeli kursów wymiany walut banku i uniknięcia niekorzystnych skutków spreadu, które to elementy umów były zakwestionowane przez sąd ochrony konkurencji i konsumentów. Powodowie skorzystali z możliwości restrukturyzacji swego zadłużenia i zmiany sposobu dokonywania spłat, podpisując aneks nr (...) i aneks nr (...) do umowy.

Sąd Okręgowy nie znalazł nadto podstaw do uznania za zasadną dalszej argumentacji powodów, co do kształtowania praw i obowiązków powodów w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami lub rażąco naruszający ich interesy.

Zważył, iż rażące naruszenie interesów konsumenta to nieusprawiedliwiona dysproporcja praw i obowiązków na jego niekorzyść w określonym stosunku obligacyjnym. Postanowienia umowy rażąco naruszają interes konsumenta, jeżeli poważnie i znacząco odbiegają od sprawiedliwego wyważenia praw i obowiązków stron. Ocena stopnia naruszenia powinna być dokonywana z uwzględnieniem kryteriów przedmiotowych, jak i podmiotowych. Natomiast działanie wbrew dobrym obyczajom oznacza tworzenie przez kontrahenta konsumenta takich postanowień umownych, które godzą w równowagę kontraktową stron takiego stosunku. Stwierdził, że klauzula dobrych obyczajów, podobnie jak klauzula zasad współżycia społecznego, nakazuje dokonać oceny w świetle norm pozaprawnych, przy czym chodzi o normy moralne i obyczajowe, powszechnie akceptowane albo znajdujące szczególne uznanie w określonej sferze działań, na przykład w obrocie profesjonalnym, w określonej branży, w stosunkach z konsumentem itp. W stosunkach z konsumentami szczególne znaczenie mają te oceny zachowań podmiotów w świetle dobrych obyczajów, które odwołują się do takich wartości jak: szacunek wobec partnera, uczciwość, szczerłość, zaufanie, lojalność, rzetelność i fachowość. Postanowienia umów, które kształtują prawa i obowiązki konsumenta nie pozwalając na realizację tych wartości, należy jego zdaniem uznać za sprzeczne z dobrymi obyczajami. Tak w szczególności kwalifikowane są wszelkie postanowienia, które zmierzają do naruszenia równorzędności stron stosunku, nierównomiernie rozkładając uprawnienia i obowiązki między partnerami umowy. Za sprzeczne z dobrymi obyczajami uznał natomiast działania wykorzystujące niewiedzę, brak doświadczenia konsumenta, naruszenie równorzędności stron umowy, działania zmierzające do dezinformacji, wywołania błędnego przekonania konsumenta, wykorzystania jego niewiedzy lub naiwności; działanie potocznie określane jako nieuczciwe, nierzetelne, odbiegające in minus od przyjętych standardów postępowania. Zaznaczył także, że na przedsiębiorcy spoczywa obowiązek zachowania transparentności.

W ocenie Sądu Okręgowego, nie można uznać, że sporne postanowienia umowne kształtowały prawa i obowiązki powodów w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając ich interesy. Za najistotniejsze uznał, że powodowie w zamian za niższe oprocentowanie niż w przypadku zawarcia kredytu w PLN, co związane było z niższą ratą spłaty kredytu, zgodzili się na ponoszenie ryzyka kursowego. Nie sposób dopatrzeć się rażącego naruszenia interesu powodów fakcie leżącym poza gestią pozwanej - zmiennym kursem CHF. W interesie powodów leżało, żeby

wziąć kredyt denominowany, bowiem jak sami przyznawali, był on dla nich korzystniejszy. Tym samym nieskuteczny okazał się zarzut rażącego naruszenia ich interesów. W związku ze zmianą kursu CHF na przestrzeni czasu może okazać się nadto, że rata kredytu okaże się o wiele niższa, niż obecnie i po jego spłacie w porównaniu z kredytem złotówkowym powodowie mogą odnieść korzyść. Za wpisane w istotę kredytu denominowanego Sąd uznał ponoszenie ryzyka wahań kursowych. Powodowie w żaden sposób nie uwiarygodnili, jakoby przy zawieraniu umowy zostali wprowadzeni w błąd, niedoinformowani, jakoby wykorzystano ich niewiedzę i naiwność.

Sąd pierwszej instancji wskazał, że ryzyko kursowe spoczywa na obu stronach umowy w takim samym zakresie i gdy kurs obcej waluty spada, to bank otrzymuje w praktyce niższe środki w przeliczeniu na złotówki, w których pokrywa swoje zobowiązania i świadczy usługi na rzecz innych klientów. Kwestionowana umowa nie zastrzega górnej wysokości wzrostu kursu, ale i nie przewiduje dolnej granicy spadku kursu. O ryzyku zmiany kursu walutowego, powodowie zostali poinformowani, co potwierdza treść umowy kredytu i inne oświadczenia, gdzie potwierdzili, że są świadomi ryzyka kursowego, związanego ze zmianą kursu waluty indeksacyjnej w stosunku do złotego, w całym okresie kredytowania i akceptują to ryzyko. Sąd zwrócił uwagę, że powodowie są osobami wykształconymi, od których należało wymagać szczególnej ostrożności przy podejmowaniu decyzji o wyborze najkorzystniejszej oferty kredytowej.

Zaznaczono, iż powodowie nie wykazali w toku procesu, by przeliczanie przez pozwaną kursu waluty odbywało się w sposób dowolny i jednostronny, z korzyścią dla pozwanej, lub by określenie tabeli kursów pozostawało w sprzeczności z przepisami prawa bankowego. Natomiast pozwana wykazała, że stosowane kursy walut nie są ustalane w sposób arbitralny.

Ostatecznie Sąd pierwszej instancji przyjął, że powodowie zawierając umowę kredytu z pozwaną, byli świadomi ryzyka, jakie jest związane ze zmianą kursu waluty obcej, a przynajmniej przy zachowaniu należytej staranności winni byli być świadomi. Mieli nadto możliwość swobodnego podjęcia decyzji, pozostawiono im czas do namysłu, nie byli do tego zmuszeni sytuacją materialną.

W uzasadnieniu zaskarżonego wyroku podkreślono nadto, iż w związku z długoterminowością umowy stron, nie sposób obecnie przesądzić, czy kurs tej samej waluty w perspektywie kilku kolejnych lat nie osiągnie poziomu zbliżonego do tego z daty zawarcia umowy kredytu, co obniży koszt kredytu, a wobec tego uznano, że tak ustalona klauzula waloryzacyjna – ustalona w ramach zasady swobody umów z art. 353¹ kc – nie była sprzeczna z przepisami ustawy, zasadami współżycia społecznego lub naturą stosunku kredytowego również w obrocie konsumenckim.

W ocenie Sądu Okręgowego, powodowie nie wykazali, że zawarta pomiędzy stronami umowa kredytu naruszała w jakikolwiek sposób zasadę lojalności i słuszności kontraktowej, zasadę uczciwego obrotu czy też zasadę braku rażącej dysproporcji stron. Jednocześnie, kwestionowanie ex tunc ważności umowy na etapie jej kilkuletniego wykonywania, wobec pojawienia się następnie dotkliwej, ale jednak przejściowej zmiany w kursie miernika waloryzacyjnego świadczenia pieniężnego, pomimo zaakceptowania i realizacji podjętego uprzednio ryzyka gospodarczego związanego z zawarciem umowy kredytu opartej na tym mierniku waloryzacyjnym w walucie obcej, uznano za nieuprawnione, biorąc pod uwagę zarówno powyżej wskazane okoliczności, jak i treść art. 354 § 1 kc.

Z tych wszystkich przyczyn oddalono powództwo, zarówno w zakresie roszczenia głównego, jak i ewentualnego.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 kpc.

Apelację od tego wyroku w całości wnieśli powodowie.

Zarzucali naruszenie prawa materialnego: art. 189 kpc w zw. z art. 385¹ kc przez przyjęcie, że w sprawie właściwe jest powództwo o świadczenie, co skutkuje oddaleniem powództwa o ustalenie wobec stwierdzenia braku interesu prawnego powodów, w okolicznościach, gdy nie zastosowano art. 385¹ kc stanowiącego *lex specialis* w zakresie warunków i trybu dochodzenia roszczenia o uzgodnienie niedozwolonego charakteru postanowień umowy stron. Podnosili, że naruszono art. 385¹ § 1 i 3 kc przez przyjęcie, iż zapisy postanowień umownych

dających możliwość pozwanej dowolnego kształtowania kursu waluty indeksacyjnej, nie stanowią niedozwolonych postanowień umownych, pomimo iż oznaczają rażąco dysproporcję stron stosunku umownego z uwagi na ich jednostronność i brak indywidualnego ich uzgodnienia. Apelujący zarzucali nadto naruszenie art. 385² kc przez przyjęcie, iż ustawa z 29 lipca 2011r. - Prawo bankowe (ustawa antyspreadowa) stworzyła możliwość uniknięcia niekorzystnych skutków spreadu, a zatem usuwa abuzywność zakwestionowanych postanowień wzorca umowy, pomimo, iż ocenę niedozwolonego charakteru klauzul ocenić należy według stanu z chwili zawarcia umowy.

Skarżący zarzucali ponadto naruszenie przepisów postępowania, a to: art. 227, 232 i 233 kpc przez pominięcie istotnych dla rozstrzygnięcia okoliczności sprawy oraz brak wszechstronnego rozważenia zebranego w sprawie materiału, sprzeczność istotnych ustaleń sądu z treścią zebranego w sprawie materiału. Wskazywali mianowicie na niesłuszne przyjęcie, że pozwany bank musiał fizycznie pozyskać franki szwajcarskie, co jest sprzeczne z treścią umowy stron, gdyż kredyt pobierany był i spłacany w złotych, na stosowanie przez pozwaną zbędnej indeksacji poprzez rzekomą wymianę walut - kupno i sprzedaż, zmierzającą jedynie do uzyskania nienależnych korzyści przez bank. Motywowali, iż zapisy umowne o wymianie sprzeciwiają się właściwości umowy indeksacji i zasadom współzycia społecznego, wskazując na zastosowania dwóch kursów przeliczeniowych wymiany dla kupna i sprzedaży (tzw. spreadu), co zwiększa kwotę kredytu - kapitał i raty kredytu, obciążając dodatkowo kredytobiorców kosztem banku. Zdaniem skarżących istota indeksacji kredytów frankowych polega na przeliczeniu zobowiązania pieniężnego wyrażonego w złotych, kursem innej waluty tutaj CHF, celem spłaty ustalonego przez strony kredytu. Jest to więc czynność techniczno - księgową, a nie czynność prawną wymiany walut, zaś rzekoma „czynność kupna-sprzedaży walut”, nie ma żadnego związku z celem indeksacji i prowadzi do dodatkowego obciążenia kredytobiorców oraz ukrytego zysku banku.

Powodowie twierdzili także, iż zapisy aneksu nr (...) z 25 lutego 2011r. powiększyły kredyt o kwotę 22.586,67 CHF, wskazując jednocześnie, iż ryzyko kursowe nie ma żadnego znaczenia w sprawie, gdyż to klauzule umowne pozwalające na stosowanie spreadu nie uzgodnionego z konsumentem, rażąco zwiększają kwotę kredytu, naruszając interes konsumenta. Zarzucali, iż ich zobowiązanie opiewało na zwrot kwoty nominalnej kredytu.

Apelujący, po sprecyzowaniu wniosków środka zaskarżenia, wnosili o zmianę zaskarżonego wyroku i uwzględnienie powództwa głównego, względnie ewentualnego, w całości oraz o zasądzenie od pozwanej na ich rzecz kosztów postępowania za obie instancje, wraz z kosztami zastępstwa pełnomocnika.

Skarżący wnosili nadto w apelacji o dokonanie ustaleń faktycznych w oparciu o już dopuszczone i przeprowadzone przez Sąd pierwszej instancji dowody : pismo powodów z 8 września 2017r., zeznania świadka P. S. na okoliczność wysokości spreadu stosowanego przez pozwaną, historię zadłużenia - rozliczenia z 29 listopada 2016 r. złożonego przez powodów do akt. Na rozprawie apelacyjnej 11 grudnia 2018r. powodowie wnieśli nadto o dopuszczenie dowodu ze złożonych wówczas wydruków, nieopatrzonych podpisami wystawców i nie poświadczonych za zgodność z oryginałami. Wniosek ten oddalono na zasadzie art. 381 kpc, zwłaszcza, że nie stanowiły one dokumentu urzędowego ani prywatnego w rozumieniu kodeksu postępowania cywilnego.

Pozwana wniosła o oddalenie apelacji powodów i zwrot kosztów postępowania apelacyjnego solidarnie od obojga powodów.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja powodów nie mogła odnieść skutku.

W pierwszej kolejności wypada stwierdzić, iż ustalenia faktyczne w zakresie istotnym dla rozpoznania sprawy zostały przez Sąd pierwszej instancji dokonane właściwie, w oparciu o dowody zaoferowane przez obie strony procesu, reprezentowane przez wykwalifikowanych pełnomocników, stosownie do niesionej przez nie treści. Nie wymagały one nadto uzupełnienia, a wnioski dowodowe składane przez powodów wypadało ocenić jako spóźnione i nieadekwatne do etapu postępowania oraz przedmiotu sprawy. Brak było także podstaw do czynienia dodatkowych ustaleń faktycznych w oparciu o dowody dopuszczone i przeprowadzone przed Sądem Okręgowym na okoliczności powoływane w apelacji,

gdyż treść oraz miarodajność ich dla poczynienia określonych stwierdzeń co do stanu faktycznego, zostały należycie ocenione w ramach art. 233 § 1 kpc.

Nie mógł zostać uznany za skuteczny zarzut naruszenia art. 227kpc, art. 232 kpc oraz art. 233 kpc z uwagi na przyjęcie, iż pozwana faktycznie pozyskiwała franki szwajcarskie wbrew treści umowy stron, iż dokonywała fikcyjnej wymiany walut pod pozorem indeksacji oraz stosowała dwa kursy przeliczeniowe zwiększając kwotę kredytu wbrew umowie, a także poprzez pominięcie, iż aneks nr (...) mimo, że miał stanowić pomoc dla kredytobiorców, w istocie doprowadził do podwyższenia ich kredytu, podobnie jak pozostałe klauzule umowne.

Wskazać przede wszystkim należy, iż strona powodowa nie wykazała, iżby faktycznie, w sposób mogący podważyć postanowienia umowne oraz treść aneksów do umowy wiążącej strony, treść ustaleń stron doprowadzała wbrew oczywistym intencjom zawierających porozumienie, do powiększenia wysokości kapitału kredytu. Właściwym środkiem dowodowym byłyby tu ewentualnie dowód z opinii biegłego dysponującego wiedzą specjalistyczną, której nie posiadają w tej mierze ani skarżący, ani też Sądy obu instancji, a którego to środka apelujący nie zgłosili na żadnym etapie postępowania. Przede wszystkim jednak nie byłby on adekwatny w niniejszej sprawie o ustalenie, a to z przyczyn niżej przedstawionych. Poczynienie zatem wnioskowanych przez apelujących ustaleń faktycznych, w świetle zaoferowanego w niniejszej sprawie materiału dowodowego, byłoby nieuprawnione. Naprowadzane w apelacji jako niewłaściwie stwierdzone kwestie sposobu pozyskiwania przez pozwaną walut były natomiast istotne w zakresie ustaleń faktycznych jedynie jako element procedur stosowanych przez bank, bowiem poza sporem było, iż faktycznie powodowie dokonywali spłat kredytu w drodze pozyskiwanych we własnym zakresie od innych podmiotów walut, zgodnie z zawartym z pozwaną porozumieniem w ramach aneksu nr (...) do umowy. Fakt, iż zdaniem powodów ten sposób spłaty okazał się dla nich niekorzystny, nie może obciążać wszak pozwanej.

W odniesieniu natomiast do przedstawionego materiału dowodowego Sąd Apelacyjny nie stwierdził, iżby ustalenia faktyczne stwierdzające postępowanie pozwanej zgodne z postanowieniami umownymi, były nieprawidłowe.

Z tych przyczyn Sąd Odwoławczy ustalenia faktyczne Sądu pierwszej instancji przyjął za własne, bez konieczności ponownego, zbędnego ich przytaczania (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 26 kwietnia 2007 r., II CSK 18/07, Lex nr 966804; orzeczenie Sadu Najwyższego z 13 grudnia 1935 r., C III 680/34, Zb. Urz. 1936, poz. 379, z 14 lutego 1938 r., C II 21172/37, Przegląd Sądowy 1938, poz. 380 i z 19 listopada 1998 r., III CKN 792/98, OSNC 1999, Nr 4, poz. 83; wyrok Sądu Najwyższego z 9 marca 2006 r., I CSK 147/05).

W świetle takich ustaleń faktycznych wypadało przyjąć zaskarżony wyrok za słuszny, zaś zarzuty naruszenia zarówno prawa procesowego, jak i materialnego, za chybione. Przede wszystkim Sąd Apelacyjny zważył, iż powodowie z jednej strony domagają się stwierdzenia abuzywności poszczególnych postanowień umownych, a z drugiej ewentualnie – ustalenia nieważności całej umowy, motywując to oczekiwaniem, iż nominalna kwota pobranego kredytu będzie równa nominalnej sumie do spłaty i oceną, że różnice obu kwot prowadzą do sprzeczności umowy z ustawą – Prawo bankowe. Taki tok rozumowania nie mógł znaleźć aprobaty Sądu.

W pierwszej kolejności jednak wypada podkreślić specyfikę niniejszego postępowania w sprawie o ustalenie, opartego o regulację art. 189kpc, w którym interes prawny stanowi materialnoprawną przesłankę roszczenia (tak: wyrok Sądu Najwyższego z 24 kwietnia 2014r., III CSK 182/13). W zakresie, w jakim umowa kredytowa już została zrealizowana, interes taki, zdaniem Sądu Odwoławczego, nie występuje. W tej sytuacji bowiem powodom przysługuje roszczenie o świadczenie, nie o ustalenie, mogą zatem domagać się zwrotu stosownych kwot, posługując się argumentacją, którą uznają za celową. Skoro zatem przysługuje im dalej idący środek ochrony prawnej, nie sposób przyjąć iżby żądanie ustalenia w niniejszej sprawie mogło zostać uwzględnione (por.: wyrok Sądu Najwyższego z 7 marca 2013r., IV CSK 469/12 oraz z 16 marca 2011r., I CSK 121/13, niepubl.). Podkreślenia wymaga, iż w tej mierze usunięty został ewentualny stan niepewności i zdaniem Sądu Apelacyjnego brak jest podstaw do potwierdzenia pozycji prawnej powodów w drodze wyroku ustalającego; odnoszenie się zatem do treści umowy według stanu z chwili jej zawierania w aspekcie art. 385¹ § 1 kc, jak chcieli tego skarżący, pozostaje poza sferą badania Sądu w niniejszej sprawie w powyższym

zakresie. Kwestia ewentualnego stwierdzenia wadliwości postanowień umownych winna bowiem być rozpatrywana w ramach stosownego, celowego powództwa.

Naruszenia powyższych norm, powołanego przez apelujących, nie sposób było tym samym stwierdzić.

Skoro zatem po stronie powodów nie występował interes prawny w żądaniu ustalenia, jak przyjął Sąd Apelacyjny w składzie rozpoznającym niniejszą sprawę powództwo słusznie oddalono, zgodnie z obowiązującą linią orzecniczą (zob.: wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 10 października 2018r., w sprawie o sygn. I A Ca 207/18, z 8 marca 2018r., w sprawie o sygn. I A Ca 915/17).

W odniesieniu do apelacyjnych zarzutów dotyczących naruszenia art.385¹ § 1 i 3 kc także wypadało uznać, iż w zakresie nie objętym powyższymi rozważaniami, nie mogły one odnieść zamierzonego skutku. Powodowie, na których spoczywał w tej mierze ciężar dowodu, nie wykazali dostępnymi im środkami dowodowymi, by pozwana jednostronnie i w sposób dowolny kształtowała kurs waluty indeksacyjnej. Przedstawiona natomiast została szczegółowo procedura dokonywania tych obliczeń, której faktycznego przestrzegania nie podnoszono. Na marginesie wypada wskazać, że powodowie subiektywnie wiązali wzrost wysokości swojego zobowiązania wyłącznie z działaniami pozwanego, wynikającymi z jego umownego zadania ustalenia kursu CHF w tabeli bankowej, pomijając, że wzrost ten mógł wynikać wszak ze wzrostu kursu rynkowego CHF (por.: wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z 2 sierpnia 2018r., w sprawie o sygn.. I A Ca 263/17); w powyższym zakresie, jak już wyżej wskazano, brak było stosownej inicjatywy dowodowej powodów, a zaoferowane dokumenty same w sobie nie były adekwatne do wykazania naprowadzanych przez apelujących okoliczności.

Wskazać należy, iż abuzywność postanowień umownych, zgodnie z art. 385¹ § 1 kc wchodzi w grę, gdy kumulatywnie spełnione są dwie przesłanki: sprzeczność z dobrymi obyczajami oraz rażące naruszenie interesów stron.

Nie sposób uznać, iżby kwestionowane przez powodów elementy umowy godziły w równowagę kontraktową i powodowały nierówny rozkład praw i obowiązków stron, które to elementy winny zostać konkretnie przez powodów wykazane na zasadzie art. 6 kc w zw. z art. 232kpc. Podkreślenia wymaga, iż polityka kursowa banku podlegała kontroli, była należycie transparentna, wszelkie wskaźniki były publikowane i uzależnione od wskazanych mierników, także powszechnie dostępnych. Indeksacja uzależniona była od średnich kursów walut w NBP, nie zaś od arbitralnie dyktowanych przez pozwaną relacji, jak chcieli to wykazać powodowie. Podkreślenia wymaga, że rola indeksacji zbliżona była do świadczenia odsetkowego, zaś instytucje finansowe jak pozwana - jako bank, są nastawione na zysk, który umożliwia im funkcjonowanie na rynku oraz udzielanie dalszych kredytów, zgodnie z zadaniami tych podmiotów.

Powodowie zarzucali, iż kwestionowanymi postanowieniami umownymi spowodowano niejasność w zakresie określenia, jakim kursem indeksowany ma być kredyt, reguł zmiennego oprocentowania i jego relacji z całkowitym kosztem kredytu i rzeczywistą stopą oprocentowania, a także tabelą prowizji i opłat stosowaną dla danego kredytu. Wskazać jednak wypada, iż z materiału dowodowego, w szczególności umowy kredytowej wiążącej strony oraz aneksu nr (...) oraz zeznań świadka P. S. nie wynika, iżby te określenia powodowały przyszłą niepewność i niejasność postanowień umownych podlegających nadal realizacji. Określenia powyższych elementów nie stanowią o rażącym naruszeniu interesów powodów, czy dobrych obyczajów, w świetle udowodnionych okoliczności faktycznych.

Zdaniem Sądu drugiej instancji także zarzut naruszenia art. 385² kc nie był zasadny. Faktycznie bowiem strony dostosowały swoje relacje umowne do wymogów tzw. Ustawy antyspreadowej z 29 lipca 2011r., nowelizującej Prawo bankowe, powodując, iż kredyt powodów rządził się już nowymi zasadami. Umożliwiła to regulacja art. 69 ust. 2 pkt 4a ustawy, stanowiący narzędzie, dzięki któremu ustawodawca wyeliminował z obrotu postanowienia umowne zawierające niejasne reguły przeliczania należności kredytowych dotyczących również umowy łączącej strony, na zasadzie art. 4 ustawy nowelizującej.

Podkreślenia wymaga, iż powodowie na bieżąco reagowali na swoją sytuację jako kredytobiorców na tle relacji rynkowych i walutowych, korzystali z oferowanych im możliwości renegotjacji warunków umowy, zawierania kolejnych aneksów do umowy, kształtując swoje zobowiązanie w sposób zapewniający maksymalnie korzystną pozycję, nie będąc biernymi. W ten sposób, zdaniem Sądu Apelacyjnego, powodowie zapewnili sobie zachowanie równowagi kontraktowej, nie sposób stwierdzić w ustalonym, stanie faktycznym, iżby pozostawali w pozycji uzależnionej od kredytodawcy; wskaźniki którymi bank się kierował przy dokonywaniu obliczeń, stosownie do postanowień umownych, objęte były publikatorami, powszechnie dostępnymi, a odpowiadały one obiektywnym wskaźnikom, pochodzącym od niezależnych podmiotów, instytucji bankowych, jak wskazał to w szczególności świadek P. S.. Pozwana, wbrew zarzutom skarżących, nie determinowała swoimi własnymi, dowolnymi działaniami, pozostającymi poza jakimkolwiek wpływem także powodów, wysokości ich zobowiązania.

Sąd Odwoławczy zważył, iż zmiany umowy dokonane w 2011r. zniwelowały ewentualną abuzywność jej postanowień, zapewniły uniezależnienie się od wewnętrznej tabeli kursów walut pozwanej, zadłużenie powodów zostało zrestrukturyzowane aneksami nr (...) do umowy kredytowej.

W zebranych materiale dowodowym nie wykazano, iżby kwestionowane postanowienia umowne w zakresie wykazanego interesu prawnego powodów (art. 189 kpc), były sprzeczne z dobrymi obyczajami lub rażąco naruszały ich interesy, zatem by miała miejsce zarzucana przez skarżących abuzywność.

Jeżeli chodzi o żądanie stwierdzenia nieważności umowy, także w tym zakresie nie sposób było uznać nieprawidłowości zaskarżonego orzeczenia, przy czym naruszenie prawa materialnego Sąd Odwoławczy obowiązany jest wziąć pod uwagę z urzędu. Norma art. 58 kc przewiduje nieważność czynności prawnej w razie, gdy jest ona sprzeczna z ustawą, zasadami współzycia społecznego lub zmierza do obejścia prawa. Z całą pewnością umowa kredytu indeksowanego dopuszczalna jest w ramach obowiązującego porządku prawnego (art. 69 ust. 1 i 2 ustawy – Prawo bankowe) i nie udowodniono, by jej konkretne postanowienia zmierzały do obejścia wskazanych regulacji prawnych. Nie sposób także przyjąć, iżby umowa kredytu indeksowanego łącząca strony była sprzeczna z zasadami współzycia społecznego.

Sąd Apelacyjny zważył, iż powodowie, decydując się na ryzyko związane z zaciągnięciem kredytu indeksowanego, liczyli na osiągnięcie określonej korzyści finansowej, prognozowanej w chwili zawierania umowy, jednakże winni byli także rozważyć ryzyko z tym związane, co zresztą uczynili. Dokonali wyboru określonego typu zobowiązania, uznając je za bardziej intratne.

W świetle warunków stworzonych im w trakcie zawierania umowy, pouczeń o możliwości odstąpienia od umowy, podpisanych oświadczeń świadomości ryzyka związanego ze zmianami kursowymi, zmiennej stopy oprocentowania, wymiernego korzystania z pouczeń oraz oferowanych możliwości renegotjacji warunków spłaty kredytu i treści umowy, wypadało uznać przede wszystkim, iż powodowie świadomie i swobodnie oraz rozważnie zaciągnęli zobowiązanie finansowe o określonej treści, z wszelkimi tego konsekwencjami.

Wobec tego wyrok oddalający powództwo główne oraz ewentualne, odpowiadał prawu.

Z tych wszystkich przyczyn apelację powodów oddalono na mocy art. 385 kpc.

O kosztach postępowania apelacyjnego wyrzeczono po myśli art. 98 § 1 i 3 kpc w zw. z art. 108 § 1 kpc, obciążając obowiązkiem ich zwrotu powodów, jako stroną przegrywającą, na rzecz przeciwnika solidarnie na zasadzie art. 105 § 2 kpc. Na koszty te składa się wynagrodzenie pełnomocnika pozwanej, będącego radcą prawnym, obliczone stosownie do § 2 pkt 7 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

SSO del. Lucyna Morys-Magiera SSA Ewa Tkocz SSA Ewa Jastrzębska